

Tadeusz Ruciński

Wizyta prof Konstantego Regameya w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, 10 kwietnia 1975

Studia Philosophiae Christianae 12/1, 250-251

1976

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

a przecież problematyka Boga jest funkcją ostatecznego wyjaśnienia bytu przygodnego.

R. Zerański wyraził postulat aby dbać o uściślenia terminologiczne, posługując się modelami lingwistycznymi, ponieważ język religijny zawiera w sobie funkcję ekspresywną, a nie tylko funkcję informacyjną.

Na zakończenie dyskusji zabrał głos Redaktor książki, ks. bp B. Bejze, który stwierdził, że publikacja spełniła już swoją rolę ponieważ wywołała tak żywą i konstruktywną dyskusję w ramach dialogu, wyraził również życzenie i prośbę aby podobna konferencja mogła się odbyć w celu omówienia drugiej części tej książki.

Zamykając konferencję ks. Dziekan K. Klósak podziękował wszystkim biorącym udział w dyskusji oraz uczestnikom tego spotkania naukowego.

Józef M. Dołęga

Wizyta profesora Konstantego Regameya w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie

W dniu 10. IV. 1975 r. profesor Uniwersytetu w Lozannie i Katolickiego Uniwersytetu we Fryburgu, Konstanty Regamey, złożył wizytę w ATK.

Profesor K. Regamey jest indianistą, uczniem profesora Stanisława Schayera, światowej sławy badaczem filozofii i filologii buddyjskiej, znawcą filozofii Wschodu i Zachodu. Dwukrotnie reprezentował Europę na Spotkaniach filozofów Wschodu i Zachodu odbywających się w Honolulu na Hawajach (1959, 1962). Profesor K. Regamey jest również znanym kompozytorem.

Celem wizyty w ATK było spotkanie z doktorem Leonem Cyboranem i publiczna dyskusja dotycząca filozofii jogi, a szczególnie zagadnienia wielości *puruszów* (bytów podmiotowych) w *Jogasutrach* Patańdzalego. Próbę nowej interpretacji tego systemu opublikował dr Cyboran w 1973 r.¹ Dyskusji przysłuchiwali się studenci i liczni goście.

Dotychczas w interpretacji *Jogasutr* Patańdzalego przyjmowano wielość *puruszów* wyzwolonych. Dr Cyboran występuje przeciw takiej interpretacji, twierdząc, że nie ma ona podstawy w tekście, lecz pochodzi od późniejszych komentatorów. Pierwszą dyskutowaną kwestią był

¹ Leon Cyboran: *Filozofia jogi. Próba nowej interpretacji*, PWN, Warszawa 1973.

Iśwara (Pan, Władca, Pan Bóg). Dotychczas bowiem *Iśwara* był uważany za byt najwyższy. Lecz gdy odrzucimy wielość *puruszów*, jaka wtedy będzie relacja między *Iśwarą* a *puruszą*?

Iśwara, według dra Cyborana, nie jest najwyższym bytem, lecz odbiciem najwyższego bytu, *puruszy*, w *sattwie* (*sattwa* jest substratem świadomości), jest on „widzem” zjawiskowym, *prabhu* (panem, władcą), najwyższym *guru* (mistrzem duchowym), a w psychologii jogi odpowiada mu stan *samadhi* (skupienia) z podstawą, załączkiem.

Według prof. Regameya argumenty historyczne oraz analiza hymnów kosmogonicznych przemawiałyby za przyjęciem tezy, że *purusza* jest jeden. Najstarsze kosmogonie mają charakter monistyczny, np. w hymnie *Purusasukta* z *Rygwedy* (X, 90) *purusza* wyłonił *wiradź*, a *wiradź* drugiego *puruszę*. W *Atharwawedzie* *wiradź* jest rodzaju żeńskiego. W *Satapathabrahmanie* *purusza* wyłonił *wak* (słowo), element twórczy, stwarzający. *Wak* jest synonimem do *wiradź*. Tendencja do przenoszenia aktywności na drugi element, przeważnie żeński, np. *Iśwara* i *Siakti* (*Siwa* — *Parwati*), doprowadziła do przyjęcia dwóch niezależnych i wiecznych zasad, np. w *sankhji* *purusza* i *prakryti*. W buddyzmie *mahajany* powrócono do monizmu dzięki koncepcji *maji*, ułudy w odniesieniu do świata zjawisk, którą z pewnymi zmianami przejął *Siankara*. Koncepcja wielości wolnych *puruszów* w jodze i w *sankhji* nie ma historycznego uzasadnienia.

Dr Cyboran również w najstarszym, dostępnym traktacie *sankhji*, *Sankhjakarice Iśwarakriszny* nie znajduje wyraźnego twierdzenia o wielości *puruszów* wyzwolonych.

Trudnością, którą należałoby rozwiązać jest: 1° — dlaczego powstała koncepcja wielości *puruszów*? i 2° — kto był jej twórcą?

Dr Cyboran wyraził przypuszczenie, że być może specyfika kultury miejskiej miała tu decydujący wpływ. W takiej kulturze powstawałyby komentarze, podczas gdy teksty pierwotne, starsze, pochodziłyby z kultur leśnych.

Dyskusja trwała dłużej niż przewidywano, a mimo to tematu nie wyczerpano. Wizyta prof. K. Regameya w ATK zakończyła się wspólną herbatą.

Tomasz Ruciński

Sprawozdanie z sympozjum antropologicznego ATK 21—22. IV. 1975 r.

W dniach 21—22. IV. 1975 r. na ATK odbyło się sympozjum na temat: *Z zagadnień antropologii przyrodniczej i filozoficznej*, zorganizowane przez Sekcję Studentów Filozofii Przyrody.

Otwarcia dokonała przewodnicząca Sekcji Anna Trzaskowska, która